

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตระกูลภาษาไทย (Tai family)¹ เป็นตระกูลภาษาที่มีความสำคัญมากตระกูลหนึ่งในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากมีผู้ใช้ภาษาไทถิ่นต่าง ๆ ในอาณานิคมกว้างใหญ่ ตั้งแต่ทางแถบตะวันตกเฉียงใต้ของจีน เรื่อยลงมาจนถึงแหลมมลายู และจากฮัลล์บทางตะวันตกถึงเกาะไหหลำทางตะวันออกเฉียงใต้

ริไลวรรณ ษนิชฐานันท์ กล่าวถึงตระกูลภาษาไทยไว้ว่า

เดิมตระกูลไทนี้รวมอยู่ใน Sino-Tibetan² แต่ต่อมาเมื่อมีผู้ศึกษาภาษาในตระกูลนี้มากขึ้นและมีความเห็นว่า ภาษาในตระกูลนี้มีความแตกต่างไปจากภาษาอื่นที่รวมอยู่ใน Sino-Tibetan... จึงแยกออกมาเป็นตระกูลหนึ่งต่างหาก แต่ก็ยังมีนักภาษาที่คิดว่าภาษาไทยนี้รวมกับตระกูล Malayo-Polynesian³

ฟ่ง ไกว ลี (Fang Kuei Li) กล่าวถึงอาณานิคมที่ใช้ภาษาไทย และชื่อภาษาไทถิ่นต่าง ๆ บางถิ่นไว้ดังนี้

Spoken in Thailand, Laos, Burma, Assam in northeast India,

¹ นักภาษาบางคน เรียกตระกูลไท ว่า ตระกูลไต โดยมีเหตุผลว่า ในภาษาไทถิ่นบางถิ่นออกเสียงคำว่า "ไท" เป็น "ไต" และเพื่อไม่ให้เสียงซ้ำกับภาษา "ไทย" ในประเทศไทย

² โดยทั่ว ๆ ไปมักจะใช้ว่า Sino-Tibetan

³ ริไลวรรณ ษนิชฐานันท์, ภาษาและภาษาศาสตร์. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2519), หน้า 150.

North Vietnam, and the southwestern part of China, the Tai languages together form an important group of languages in Southeast Asia. In some countries they are known by different tribal names or by designations used by other peoples; e.g., there is Shan in Burma; Pai-i in Yunnan, China; Chuang-chia in Kwangsi, China; Chung-chia, Dicoi, Jui, Yoi, Yay, or Pu-yi in Kweichow, China; Tho, Nung, White Tai, Black Tai, Red Tai, etc. in North Vietnam; and Khüa; Lü, etc. in Thailand and Laos. Ahom, an extinct language once spoken in Assam has considerable amount of literature . . . Thai and Laos, the official languages of Thailand and Laos, respectively, are the best known of the languages.¹

ซึ่งสรุปความได้ว่า ภาษาไทมีใช้ในประเทศไทย ลาว บางภาคของพม่า แคว้นอัสสัม ทางตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย เวียดนามเหนือ และแถบตะวันตกเฉียงใต้ของจีน ซึ่งรวมแล้วจัดว่าเป็นกลุ่มภาษาที่สำคัญในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภาษาเหล่านี้มีชื่อต่าง ๆ กันไปตามชื่อเผ่าพันธุ์ หรือตามที่ชาติอื่นใช้เรียก เช่น ภาษาชาน (Shan) ในพม่า ภาษาไปอี (Pai-i) ในยูนนาน ประเทศจีน ฯลฯ ตลอดจนถึงภาษาไทย และภาษาลาว ซึ่งเป็นภาษาราชการในประเทศไทย และภาษาทั้งสองนี้ถือว่าเป็นภาษาที่เป็นที่รู้จักกันดีที่สุดในบรรดาภาษาไทถิ่นทั้งหลาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹Fang Kuei Li, "Tai Languages," New Encyclopaedia Britannica [Macropaedia] 17 (1974): 989.

นอกจากนี้ ฟัง ไกว ลี (Fang Kuei Li)¹ ยังได้เสนอให้แบ่งกลุ่มภาษาในตระกูลไทออกเป็นสามสายโดยใช้การกระจายของคำศัพท์ และวิวัฒนาการของเสียงเป็นเกณฑ์ ในการแบ่ง คือ สายตะวันตกเฉียงใต้ (the Southwestern group) ได้แก่ ภาษาไทย (Siamese), ลาว (Lao), ไทดำ (Tai Noir หรือ Black Tai), ชาน (Shan) ไทลื้อ (Lü) ไทขาว (Tai Blanc หรือ White Tai) และไทอาหม (Abom) สายกลาง (the Central group) ได้แก่ ภาษาไท (Tay) โท้ (Tho), นุง (Nung), ลุงชัว (Lung-chow), เทียนเป่า (Tien-pao) และยุงชุน (Yung-chun) สายเหนือ (the Northern group) ได้แก่ ภาษาวูมิง (Wu-ming), เซียนเซียง (Chien-chiang), เซเฮง (Ts'e-heng), ลิงยุน (Ling-yun), ฮีลีน (Hsi-lin), เทียนชัว (Tien-chow), และโปอ้าย (Po-ai)

ภาษาไทอื่นทั้งสามสายดังกล่าว สายที่นับว่ามีผู้พูดมากที่สุด คือ สายตะวันตกเฉียงใต้ ฟัง ไกว ลี กล่าวว่า

The Southwestern division, geographically the most widespread group, consists of two-thirds of the Tai-speaking population and represents an expansion in comparatively recent periods.²

ซึ่งหมายความว่า ภาษาไทในสายตะวันตกเฉียงใต้กระจายอยู่ตามถิ่นต่าง ๆ เป็นบริเวณกว้าง และมีผู้ใช้ภาษานี้ถึงสองในสามของผู้ใช้ภาษาไททั้งหมดในปัจจุบัน

ภาษาไทอื่นที่ใช้พูดอยู่ในประเทศไทย นอกจากภาษาไทย (Siamese) ที่ ฟัง ไกว ลี กล่าวถึงแล้ว ยังมีภาษาไทอื่น ๆ อีก ได้แก่ ภาษาลาว ซึ่งใช้มากในแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹Fang Kuei Li, "Classification by Vocabulary: Tai Dialects," Anthropological Linguistics 1.2 (1959): 15-21.

²Fang Kuei Li, "Tai Languages," p.989.

ของไทย โดยเฉพาะบริเวณพรมแดนติดต่อกับประเทศลาว และกระจายอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ เช่น จังหวัดราชบุรี สุพรรณบุรี และนครปฐม ซึ่งเป็นจังหวัดในภาคกลางด้วย มีผู้ใช้ภาษาไทดำในแถบจังหวัดภาคเหนือของไทยบางจังหวัด เช่น ไทดำที่หมู่บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย¹ ไทดำหรือลาวโซ่ง ในจังหวัดเพชรบุรี นครปฐม สมุทรสาคร เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีภาษาไทถิ่นอื่น ๆ และภาษาตระกูลอื่น ๆ อีกหลายภาษา²

ในจังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางของประเทศไทย และอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 60 กิโลเมตร มีภาษาต่าง ๆ ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารหลายภาษาที่สำคัญที่สุดคือ ภาษาไทยกลาง ภาษาไทยกลางที่ใช้ในท้องถิ่นต่างกันในจังหวัดนครปฐมก็มีความแตกต่างกันไป และต่างจากภาษาไทยกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นภาษาไทยมาตรฐาน (Standard Thai) ด้วย ภาษาที่มีความสำคัญรองไปจากภาษาไทยกลางคือ ภาษาจีน ทั้งนี้เพราะประชากรในจังหวัดนครปฐมที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนมีเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในเขตอำเภอมืองนครปฐม และคนเหล่านี้ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย ภาษาจีนจึงเป็นภาษาที่ใช้มากในการค้าขาย นอกจากภาษาไทยกลางและภาษาจีนดังกล่าวแล้ว ยังมีภาษาอื่น ๆ ที่ใช้กันอยู่ในชีวิตประจำวันของคนไทยบางกลุ่ม ซึ่งเรียกกันว่าคนไทยเชื้อสายลาว หรือคนลาว กระจายอยู่ทั่วไปในอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดนครปฐม (ดูหน้า 17 และภาคผนวก ค.) คนไทยเชื้อสายลาวเหล่านี้สืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยเมื่อประมาณเกือบ 200 ปีมาแล้ว และยังคงเรียกภาษาที่ใช้พูดในชีวิตประจำวันว่า ภาษาลาว ซึ่งแบ่งออกเป็นภาษาย่อย 4 ภาษาด้วยกันคือ ภาษาลาวโซ่ง ภาษาลาวครั่ง ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียง ผู้ใช้ภาษาลาวเหล่านี้สามารถบอกได้ว่า ภาษาย่อยที่ใช้เป็นภาษาใดจากสำเนียงภาษาพูดที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารกัน

¹ ชาครีต อันทราวัน, "ระบบหน่วยเสียงในภาษาไทดำหมู่บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย." (ปริญญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521), 133 หน้า (อักษรสำเนา)

² เจอร์รี เกนีย์ และ ซีระพันธ์ ล.ทองคำ, แผนที่ภาษาในประเทศไทย. (กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยภาษาไทยและภาษาพื้นเมืองถิ่นต่าง ๆ (ILTREP), 2520).

วิลเลียม เจ. เกดเน่ย์ (William J. Gedney) กล่าวถึงการสำรวจและการศึกษาภาษาไทถิ่นใต้ว่า

แม้ว่าจะสำรวจภาษาหรือภาษาถิ่นที่เคยมีผู้ศึกษาและพิมพ์เป็นเอกสารแล้วก็ตาม ผู้สำรวจควรทดสอบกับผู้ออกภาษาโดยตนเองด้วย สิ่งที่มีผู้อื่นวิเคราะห์ไว้ถึงจะถูกต้องก็อาจจะมีข้อแตกต่างเพราะเหตุว่าเป็นภาษาในท้องถิ่นอื่น ตัวอย่างเช่น ผู้ศึกษาภาษาถิ่นลาวในนครเวียงจันทน์หลายคนมักพบสิ่งที่ต่างกัน ทั้งนี้อยู่ที่ว่าผู้ออกภาษามาจากส่วนไหนของเมือง เมื่อมีความแตกต่างทางด้านสัทศาสตร์ระหว่างที่ต่าง ๆ ควรพิจารณาและสอบสวนดู เพราะอาจจะมีความแตกต่างทางด้านโครงสร้างด้วย ปัญหาที่น่าสนใจแบบนี้มีทางตะวันตกของกรุงเทพฯ ถ้าเดินทางไปทางตะวันตกผ่านราชบุรีและเพชรบุรี จะเห็นว่าสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก เท่าที่ปรากฏยังไม่เคยมีใครเคยทำอะไรเพื่อให้รู้ว่าจะต้องสำรวจด้านนี้กันสักซึ่งกันแต่ไหน . . .¹

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ภาษาลาวกลุ่มต่าง ๆ ที่ใช้กันอยู่ในเขตอำเภอเมืองนครปฐม น่าจะมีลักษณะเฉพาะบางประการที่เป็นเกณฑ์แบ่งภาษาแต่ละกลุ่มออกจากกัน และเนื่องจากคนไทยเชื้อสายลาวที่ใช้ภาษาเหล่านี้ สามารถแบ่งกลุ่มภาษาได้จากสำเนียงภาษาพูด ผู้วิจัยจึงคิดว่าสิ่งที่น่าสนใจศึกษา คือลักษณะเฉพาะทางด้านเสียงของภาษาย่อยแต่ละภาษา โดยศึกษาจากระบบเสียงวรรณยุกต์ เสียงพยัญชนะ เสียงสระ ของแต่ละภาษา และเปรียบเทียบให้เห็นความคล้ายคลึงและความแตกต่างของเสียงต่าง ๆ ในภาษาย่อยเหล่านี้ แล้วนำไปเปรียบเทียบกับระบบเสียงในภาษาไทยมาตรฐาน เพื่อให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นและเพื่อประโยชน์ในการศึกษาภาษาไทถิ่น เนื่องจากภาษาลาวแต่ละภาษาที่นำมาวิจัยและภาษาไทยมาตรฐาน ต่างก็เป็นภาษาย่อยในกลุ่มภาษาส่วยตะวันตกเฉียงใต้ของตระกูลภาษาไททั้งสิ้น

¹วิลเลียม เจ. เกดเน่ย์, "คำสำหรับทดสอบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทถิ่น," แปลโดยธีระพันธ์ ล. ทองคำ. ใน คำบรรยายในการสัมมนาอาจารย์วิชาภาษาไทย (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2518), หน้า 256.

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาริ้วยระบบเสียงของภาษาที่คนไทย: ชื้อสลายลาวแต่ละกลุ่ม ใช้พูดอยู่ตามตำบลต่าง ๆ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ได้แก่ ภาษาลาวโข่ง ภาษาลาวคั้ง ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียง
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบให้เห็นลักษณะ เฉพาะทางด้านเสียงของภาษาลาว ทั้ง 4 ภาษาดังกล่าว และนำไปเปรียบเทียบกัภาษาไทยมาตรฐาน เพื่อความคล้ายคลึงและความแตกต่างของภาษาเหล่านี้ อันจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาภาษาศาสตร์เชิงประวัติและภาษาไทย เปรียบเทียบต่อไป
3. เพื่อสำรวจการกระจายของผู้ใช้ภาษาลาวกลุ่มต่าง ๆ ในเขตอำเภอเมือง และอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดนครปฐม

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาริ้วยครั้งนี้ จะศึกษา เรื่องลักษณะ เฉพาะทางด้าน เสียงของภาษาย่อยทุกภาษา ซึ่งเรียกกันว่า ภาษาลาว ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันในเขตอำเภอเมืองนครปฐม โดยมุ่งศึกษาเรื่องเสียงวรรณยุกต์ เสียงสระ และเสียงพยัญชนะ ของแต่ละภาษา จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา (informants) ของลาวแต่ละกลุ่มจากหมู่บ้านและตำบลต่าง ๆ ดังนี้

1. ลาวโข่ง จากหมู่ที่ 7 และหมู่ที่ 9 ตำบลดอนยายหอม
2. ลาวคั้ง จากหมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 2 ตำบลโพรงมะเดื่อ
3. ลาวใต้ จากหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 6 ตำบลหนองดินแดง
4. ลาวเวียง จากหมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 4 ตำบลสวนป่า

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะ เป็นประโยชน์คือ

1. ผู้ที่สนใจศึกษาภาษาลาวโขง ภาษาลาวครึ่ง ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียง ในถิ่นอื่น ๆ ซึ่งอาจจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงหรือแตกต่างกับภาษาเหล่านี้ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม.
2. ผู้ที่ต้องการศึกษาวิจัยภาษาไทยถิ่นอื่น ๆ หรือภาษาชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ในลักษณะเดียวกัน
3. ผู้ที่สนใจศึกษาภาษาศาสตร์เชิงประวัติและภาษาไทยเปรียบเทียบ โดยอาจจะศึกษาเปรียบเทียบภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ กันของภาษาตระกูลไท หรือภาษาไทยถิ่นที่คล้ายคลึงกัน แต่อยู่คนละท้องถิ่น เช่น ภาษาลาวในจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กับภาษาลาวในจังหวัดนครปฐม หรือภาษาลาวโขงในจังหวัดอื่น ๆ กับภาษาลาวโขงในจังหวัดนครปฐม เป็นต้น
4. นักประวัติศาสตร์ที่สนใจศึกษาประวัติศาสตร์ชนชาติ โดยอาศัยวิธีการในการศึกษาภาษา
5. ผู้ที่จะนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในด้านการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับเด็กในจังหวัดนครปฐมที่พูดภาษาลาวที่บ้าน
6. หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบทางด้าน การวางแผนนโยบายภาษาของชาติ การวางแผนการศึกษา การปกครอง การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในชนบท

ข้อดทกคง:เบื้องต้น

1. การเรียกชื่อภาษาย่อยต่าง ๆ ที่นำมาวิจัยครั้งนี้ว่า ภาษาลาวโขง ภาษาลาวครึ่ง ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียง เป็นการเรียกตามที่มีผู้ออกภาษาแต่ละกลุ่มใช้เรียกภาษาของตน และเนื่องจากคนไทยเชื้อสายลาวในจังหวัดนครปฐมกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ต่างก็ได้รับการบอกเล่าว่าบรรพบุรุษของพวกเขาอพยพมาจากประเทศลาว จึงถือว่าพวกตนเป็นคนลาวและใช้ภาษาลาว ดังนั้นแม้ว่าโดยแท้จริงแล้วจากการศึกษาประวัติความเป็นมาของภาษาลาวโขง พบว่า ภาษาลาวโขงมิได้เป็นภาษาย่อยในกลุ่มภาษาลาว แต่เป็นภาษาย่อยในกลุ่มภาษาไทยคำ -

ผู้วิจัยได้รวมเอาภาษาลาวโขงเข้าไปในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ด้วย เพราะได้กล่าวไว้แล้วว่า จะศึกษาภาษาย่อยทุกภาษาในอำเภอเมืองนครปฐม ที่เรียกกันว่าภาษาลาว และเมื่อใช้หัวข้อวิทยานิพนธ์นี้ว่า "ลักษณะเฉพาะทางด้านเสียงของภาษาลาวในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม" คำว่า ภาษาลาว ในที่นี้จึงใช้ภาษาอังกฤษว่า Lao Dialects เป็นคำที่กล่าวรวม ๆ ถึงภาษาย่อยทั้งหลายที่นำมาวิจัย คือ ภาษาลาวโขง ภาษาลาวครึ่ง ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเรียง

2. การศึกษาภาษาย่อยต่าง ๆ เหล่านี้ ศึกษาเฉพาะระบบเสียง ได้แก่ เสียงวรรณยุกต์ เสียงพยัญชนะ และเสียงสระ ในภาษาพูดเท่านั้น
3. ในการอธิบายระบบเสียงของภาษาย่อยแต่ละภาษาที่นำมาวิจัย โดยเฉพาะเสียงวรรณยุกต์ และเสียงพยัญชนะ ผู้วิจัยจำเป็นต้องอ้างถึงรูปตัวเขียน หรือ ภาษาเขียน ในภาษาไทยมาตรฐาน เพื่อช่วยให้ผู้ใช้ภาษาไทยเข้าใจง่ายและชัดเจนยิ่งขึ้น การอ้างถึงอักษรสูง อักษรกลาง และอักษรต่ำ มีความหมายตามนัยในภาษาไทยมาตรฐาน เช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น การอธิบายว่า "ในการเขียนใช้อักษรต่ำเป็นพยัญชนะต้น และมีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ" หมายถึง รูปตัวเขียนในภาษาไทยมาตรฐาน คำหรือพยางค์ ที่กล่าวถึงนี้ มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ และมีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ

อนึ่ง ในการทดสอบเสียงวรรณยุกต์ ผู้วิจัยได้ใช้หลักเกณฑ์การทดสอบเสียงวรรณยุกต์ ของ วิลเลียม เจ. เกดนี่ โดยใช้ตารางทดสอบเสียงวรรณยุกต์ (ดูบทที่ 3 วรรณยุกต์ หน้า 49) ตารางทดสอบเสียงวรรณยุกต์นี้ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเสียงวรรณยุกต์กับเสียงพยัญชนะต้นของคำ ดังนั้น การอ้างถึงรูปตัวเขียนในภาษาไทยมาตรฐาน จะทำให้สามารถเห็นความสัมพันธ์ดังกล่าวได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

4. ข้อมูลที่ใช้ประกอบการเขียนแผนที่แสดงการกระจายของลาวากลุ่มต่าง ๆ ในอำเภออื่น ๆ นอกเหนือจากอำเภอเมือง เป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (ดูภาคผนวก ข.) และการสัมภาษณ์เพิ่มเติมจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มาร่วมประชุมประจำเดือนของอำเภอต่าง ๆ ผู้วิจัยได้ออกสำรวจหมู่บ้านด้วยตนเองเฉพาะเขตอำเภอเมืองนครปฐมซึ่งอยู่ในขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

คำจำกัดความ

1. ภาษาลาว หมายถึง ภาษาลาวโขง ภาษาลาวครึ่ง ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียง ซึ่งคนไทยเชื้อสายลาวในอำเภอเมืองนครปฐม ใช้พูดเป็นปกติในชีวิตประจำวัน
2. ภาษาลาวโขง หมายถึง ภาษาที่คนไทยเชื้อสายไทดำ ในเขตอำเภอเมืองนครปฐม โดยเฉพาะที่หมู่ที่ 7 และหมู่ที่ 9 ตำบลคอนยายหอม ใช้พูดเป็นปกติในชีวิตประจำวัน
3. ภาษาลาวครึ่ง หมายถึง ภาษาที่คนไทยเชื้อสายลาว โดยเฉพาะที่หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 2 ตำบลโพรงมะเดื่อ ใช้พูดเป็นปกติในชีวิตประจำวัน ผู้ใช้ภาษานี้เรียกภาษาของตนว่า ภาษาลาวทั้ง หรือ ลาวซี้คั้ง ซึ่งหมายถึง ครึ่ง ที่ใช้ฝึกตรา
4. ภาษาลาวใต้ หมายถึง ภาษาที่คนไทยเชื้อสายลาว ในเขตอำเภอเมืองนครปฐม โดยเฉพาะที่หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 6 ตำบลหนองคันแดง ใช้พูดในชีวิตประจำวัน ผู้ใช้ภาษานี้ เรียกภาษาของตนว่า ภาษาลาวใต้ แต่ลาวกลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะลาวครึ่ง เรียกภาษานี้ว่า ลาวซี้ใต้ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะต้องการให้คล้ายคลึงกับ ลาวซี้คั้ง
5. ภาษาลาวเวียง หมายถึง ภาษาที่คนไทยเชื้อสายลาว ในเขตอำเภอเมืองนครปฐม โดยเฉพาะที่หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 4 ตำบลสวนป่าอัน ใช้พูดเป็นปกติในชีวิตประจำวัน
6. หน่วยเสียง (phoneme) หมายถึง เสียงสำคัญที่ทำให้ความหมายของคำต่างกันได้ การพิจารณาว่าเสียงแต่ละเสียงเป็นหน่วยเสียงเดียวกัน หรือคนละหน่วยเสียง ใช้หลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์¹ ดังนี้
 - 6.1 เสียงสองเสียงจะเป็นคนละหน่วยเสียงเมื่อต่างกัน (contrast) ในสิ่งแวดล้อมเหมือนกัน (identical environment) หรือสิ่งแวดล้อมคล้ายกัน (analogous environment)

¹ จิมมี จี. แอร์สัน และ ฮีระพันธ์ วงศ์ไทย, แบบฝึกหัดการวิเคราะห์เสียงในภาษาไทย. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2516), หน้า 1-3.

6.2 เสียงสองเสียงอาจเป็นเสียงย่อยของหน่วยเสียงเดียวกัน เมื่อมีความคล้ายคลึงกันทางสัทศาสตร์ (phonetic similarity) และเกิดในแบบสับหลัก (complementary distribution) หรือแปรอิสระ (free variation)

7. เสียงย่อย (allophone) หมายถึง เสียงที่เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยเสียงซึ่งเกิดในลักษณะตามข้อ 6.2

8. ฐานกรณ์ (place of articulation) หมายถึง ที่เกิดของเสียงซึ่งจะบ่งให้ทราบว่าใช้อวัยวะใดในการออกเสียง อวัยวะต่าง ๆ ในการออกเสียงในช่องปาก จมูก และลำคอ แบ่งเป็นชนิดเคลื่อนไหวได้ (active articulators) และ เคลื่อนไหวไม่ได้ (passive articulators)

9. ลักษณะของการออกเสียง (manner of articulation) หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์ของอวัยวะในการออกเสียงที่ติดแปลงลมซึ่งผ่านช่องเส้นเสียงแล้วว่ามี ลักษณะความสัมพันธ์กันอย่างไรบ้าง เช่น อวัยวะในการออกเสียงกักลมไว้ ทำให้ได้เสียงกัก หรืออวัยวะในการออกเสียงเข้ามาใกล้กันมากจนลมที่ผ่านออกมาเกิดการเสียดแทรกที่ฐานที่เกิด ทำให้ได้เสียงเสียดแทรก เป็นต้น

10. คุณสมบัติของเสียง หมายถึง เสียงก้อง (voiced) หรือไม่ก้อง (voiceless) และ มีลม (aspirated) หรือ ไม่มีลม (unaspirated)

11. เสียงปฏิภาค (Sound Correspondences) หมายถึง เสียงที่เหมือนหรือต่างกันอย่างมีระเบียบ โดยสังเกตจากคำที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายกันในภาษาต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน เช่น เสียง ch ในภาษาไทยมาตรฐานจะเป็นเสียง s ในภาษาย่อยของกลุ่มภาษาลาวเสมอ ดังตัวอย่างในคำว่า ชิม ชี และ ช้าง ในภาษาไทยมาตรฐานจะเป็น chim, chi: และ cha:ŋ แต่ในภาษากลุ่มลาวจะเป็น sim, si: และ sa:ŋ เป็นต้น¹

¹ ตัวอย่างที่ยกมา ไม่มีสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์กำกับ

จังหวัดนครปฐม¹

จังหวัดนครปฐมตั้งอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มภาคกลางตอนใต้ ห่างจากกรุงเทพมหานคร ลงมาทางใต้ตามทางรถไฟ 64 กิโลเมตร และตามถนนเพชรเกษม 56 กิโลเมตร

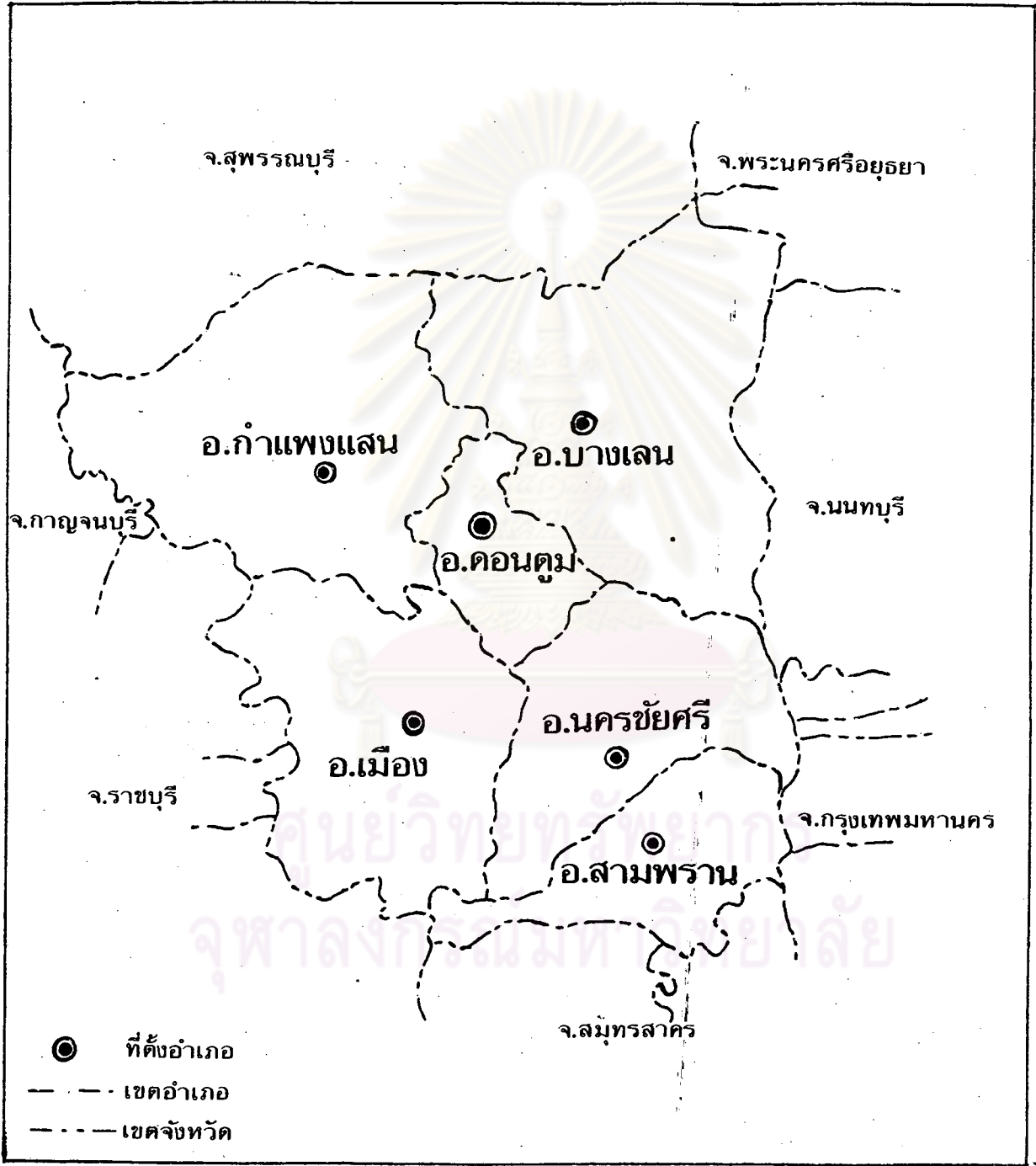
จังหวัดนครปฐมมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดอื่น ๆ ดังนี้ (ดูแผนที่ หน้า 12 ประกอบ)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอกระทุ่มแบน อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร และอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอไทรน้อย อำเภอบางใหญ่ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี เขตคลองจีน เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 6 อำเภอ คือ อำเภอเมืองนครปฐม อำเภอนครชัยศรี อำเภอสสามพราน อำเภอกำแพงแสน อำเภอบางเลน และอำเภอดอนตูม

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ มิ่ง วัลยะเพ็ชร และคนอื่น ๆ, รายงานผลการวิจัยเรื่องการศึกษาทางภูมิศาสตร์เกี่ยวกับชื่อภูมิประเทศของจังหวัดนครปฐม (ม.บ.ท. ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2522), หน้า 5.

ภาพที่ 1. แผนที่จังหวัดนครปฐม

อำเภอเมืองนครปฐม¹

พื้นที่ของอำเภอเมืองนครปฐม ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของพื้นที่ของ
จังหวัดนครปฐม มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับเขตอำเภอกำแพงแสน และอำเภอดอนตูม

ทิศใต้ ติดต่อกับเขตอำเภอสมาพราน และอำเภอบางแพ (จังหวัดราชบุรี)

ทิศตะวันออก ติดต่อกับเขตอำเภอนครชัยศรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตอำเภอบ้านโป่ง และอำเภอโพธาราม (จังหวัดราชบุรี)

อำเภอเมืองนครปฐม แบ่งการปกครองออกเป็น 24 ตำบล คือ ตำบลบางแขม
ตำบลพระประโทน ตำบลธรรมศาลา ตำบลตาก้อง ตำบลมาบแค ตำบลสนามจันทร์
ตำบลคอนยายหอม ตำบลถนนซาค ตำบลบอพลับ ตำบลนครปฐม ตำบลวังตะกั่ว ตำบลหนอง-
ปากโลง ตำบลสามควายเผือก ตำบลทุ่งน้อย ตำบลหนองดินแดง ตำบลวังเย็น ตำบลโพรง-
มะเดื่อ ตำบลลำพญา ตำบลสระกะเทียม ตำบลสวนป่า ตำบลห้วยจรเข้ม้า ตำบลทับหลวง
ตำบลหนองขุเหลือ้ม และตำบลบ้านยาง (ดูหน้า 17)

ประวัติความเป็นมาของคนไทยเชื้อสายลาวในอำเภอเมืองนครปฐม

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ พบว่า บรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายลาวใน
จังหวัดนครปฐม และจังหวัดใกล้เคียงอื่น ๆ เช่น ราชบุรี สุพรรณบุรี เพชรบุรี สมุทรสาคร
เป็นต้น ได้อพยพเข้ามาสู่ประเทศไทยด้วยเหตุผลทางสงคราม กล่าวคือ เมื่อประเทศไทย
ชนะสงคราม ได้กวาดต้อนครอบครัวลาวกลุ่มต่าง ๆ เข้ามาด้วย การอพยพเข้าสู่ประเทศ
ไทยแบ่งเป็น 3 ครั้ง คือ ครั้งแรกในสมัยพระเจ้าตากสิน ครั้งที่สองในสมัยพระบาท
สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก และครั้งที่ 3 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 11

ในราวปี พ.ศ. 2321 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก เมื่อครั้งดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก และเจ้าพระยาสุรสีห์ได้ยกทัพกรุงธนบุรีไปตีเมืองลาวตามลำน้ำโขงและเมืองเวียงจันทน์ การศึกครั้งนี้สามารถตีได้เมืองเวียงจันทน์ หลวงพระบาง แตนล้านช้างทั้งหมด จดดินแดนญวนและตั้งเกี้ยว และได้กวาดต้อนครอบครัวลาวตามเมืองต่าง ๆ ลงมายังกรุงธนบุรี

ในสมัยกรุงธนบุรี อาณาจักรล้านช้างยังแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ อาณาจักรล้านช้างหลวงพระบาง อาณาจักรล้านช้างเวียงจันทน์ และอาณาจักรล้านช้างจำปาศักดิ์ อาณาจักรล้านช้างหลวงพระบางและจำปาศักดิ์ดำเนินนโยบายผูกพันกับไทย ส่วนอาณาจักรล้านช้างเวียงจันทน์ผูกพันกับพม่าและญวน ดังนั้นเมื่อไทยมีบทบาทควบคุมการปกครองอาณาจักรล้านช้างทั้งหมด จึงพึงเล็งควบคุมเฉพาะเวียงจันทน์เป็นสำคัญ¹

จากหลักฐานเกี่ยวกับชื่อชนชาติ พบว่า ลาวเวียงจันทน์ คือ ลาวกลาง ลาวจำปาศักดิ์ คือ ลาวใต้ และลาวหลวงพระบาง คือ ลาวเหนือ²

ต่อมาในราว พ.ศ. 2334 ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก หลวงพระบางลอบติดต่อกับพม่า ไทยจึงยกทัพไปตีหลวงพระบาง และได้กวาดต้อนครอบครัวลาวตามหัวเมืองต่าง ๆ ของลาวมาอีกครั้งหนึ่ง

ในปี พ.ศ. 2371 ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เจ้าอนุวงศ์เป็นกบฏต่อไทย จึงโปรดให้พระยาราชสุภาวดีคุมทัพไปตีได้เมืองเวียงจันทน์ แล้วกวาดต้อนผู้คนจากเขตเวียงจันทน์เข้ามาสู่ประเทศไทยอีก

¹ สนั่น เมืองวงษ์, ประวัติศาสตร์ไทย ธนบุรี - รัตนโกสินทร์. (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรสมัย, 2519), หน้า 318 - 319.

² จิตร ภูมิศักดิ์, ความเป็นมาของคำสยาม ไทย ลาว และขอม และลักษณะทางสังคมของชื่อชนชาติ. (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2519), หน้า 457 - 458.

บรรดาลาวอพยพเหล่านี้ได้ถูกแบ่งให้ไปอยู่ตามหัวเมืองต่าง ๆ ได้แก่
 หนองบัว สระบุรี สุพรรณบุรี นครชัยศรี และพนังนาค (ชลบุรี)¹ ส่วนลาวโง้งให้ไปรวม
 อยู่ที่ เพชรบุรี²

จากการค้นคว้าประวัติความเป็นมาของลาวกลุ่มต่าง ๆ ที่เข้ามาอยู่ใน
 ประเทศไทย:เฉพาะที่เกี่ยวกับการวิจัยครั้งนี้ ไม่สามารถหาหลักฐานทางประวัติศาสตร์
 ได้แน่นอนว่า ลาวแต่ละกลุ่มอพยพมาจากเมืองใดแน่ โดยมากเมื่อกล่าวถึงลาวมักจะ
 เรียกรวม ๆ ว่า ลาวเวียงจันทน์ ซึ่งอาจจะหมายถึงลาวที่อพยพมาเมื่อไทยไปตีเวียงจันทน์
 และหัวเมืองอื่น ๆ ด้วย

สำหรับลาวโง้ง ซึ่งเป็นชาวไทดำ หรือผู้ไทยคำกลุ่มหนึ่ง ตามหลักฐานพบว่า
 เดิมมีถิ่นฐานอยู่บริเวณเมืองแกลง³ แคว้นสิบสองจุไทย และกระจายอยู่ตลอดตั้งแต่มณฑล
 กวางสี ยูนนาน ในดงเกี้ย ทั้งที่ลุ่มแม่น้ำดำ และมีมากที่แม่น้ำแดง⁴ เมื่อถูกกวาดต้อน
 เข้ามาสู่ประเทศไทยพร้อมกับลาวอื่น ๆ แล้ว ทุกครั้งได้ไปรวมอยู่ที่เพชรบุรี จากการ
 ศึกษาของ สิริ พึ่งเดช กล่าวไว้ว่า

¹ เจ้าพระยาทิพากรวงศ์, พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ เล่ม 1.
 (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2514), หน้า 100

² ประชุมพงศาวดาร เล่ม 4. (พระนคร: ศึกษาภัณฑ์พาณิชย์, 2506),
 หน้า 344.

³ เมืองแกลง คือ เมืองเตียนเบียนฟู ในปัจจุบัน

⁴ ดวีล เกษรราช, ประวัติผู้ไทย (พระนคร: กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2512),
 หน้า 14.

ไม่ว่าจะเป็นผู้ใดซ่งคำ (ลาวโซ่ง) รุ่นไหนก็ตาม เมื่ออพยพลงมาก็จะลงมารวมกันที่ เพชรบุรีทั้งสิ้น จึงว่าเพชรบุรีเป็นเมืองผู้ใดซ่งคำเมืองแรกที่เข้ามาอาศัย และผู้ใดซ่งคำ มีในหลายจังหวัดขณะนี้ เช่นที่ ราชบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม กาญจนบุรี นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก ฯลฯ ล้วนแต่เป็นเชื้อสายของผู้ใดซ่งคำที่ไปจากเพชรบุรีทั้งสิ้น นับว่าผู้ใดซ่งคำรุ่นเก่ามีความปรารถนาจะกลับไปสู่มาตุภูมิเต็ม . . . จึงเคลื่อนย้ายออกจากเมืองเพชรบุรี: คี้นทางขึ้นเหนือเรื่อยไป . . . ⁵

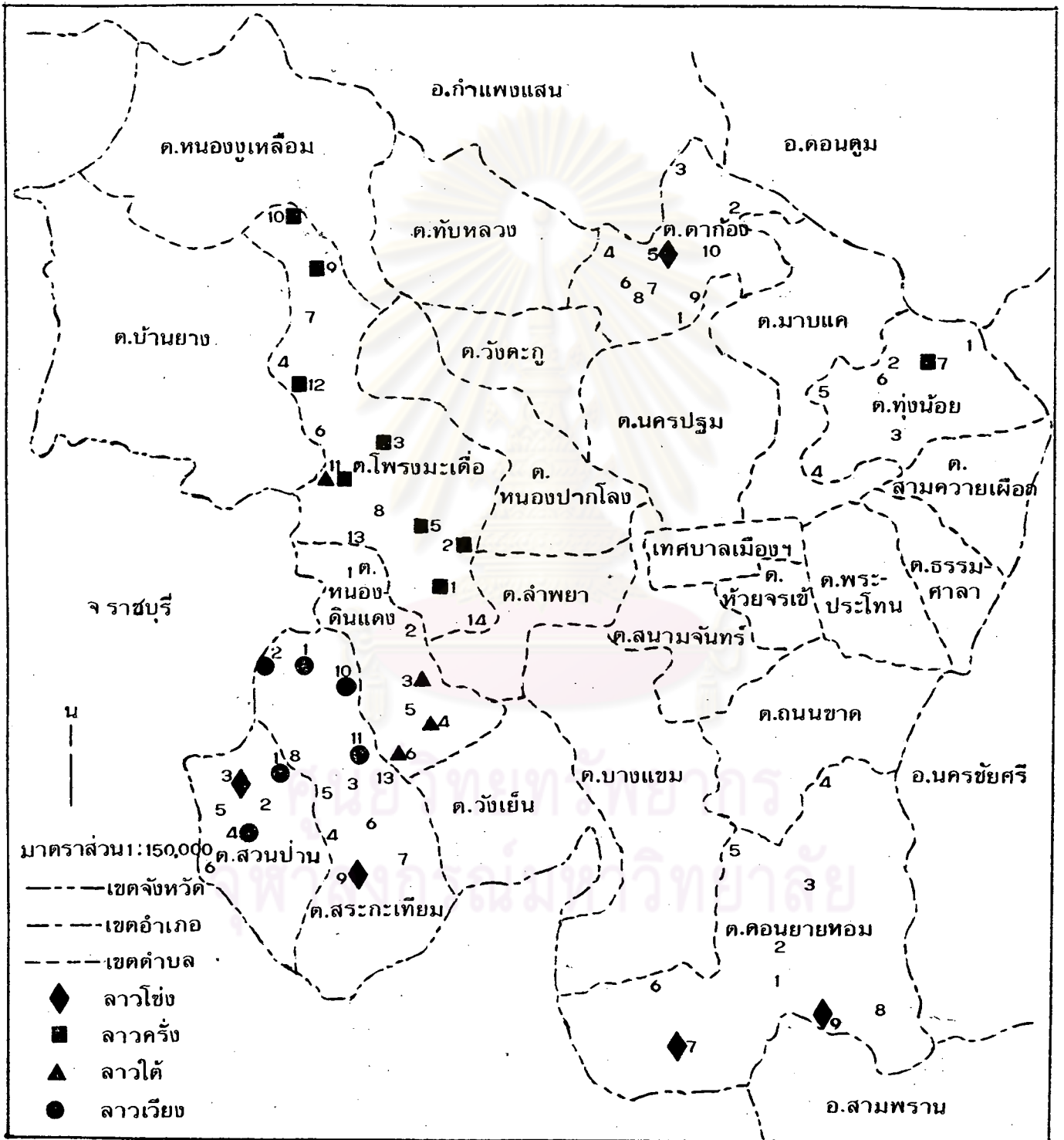
จากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุในหมู่บ้านลาวโซ่งในเขตอำเภอเมืองนครปฐม ด้รับการบอกเล่าว่า เติมบรรพบุรุษอยู่ที่อำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี แล้วพากันอพยพมาอยู่ที่อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี บ้าง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร บ้าง และอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดนครปฐม บ้าง เพื่อจับจองที่ทำมาหากิน เมื่อประมาณ 100 ปีเศษมาแล้ว จนถึงปัจจุบันนี้ ยังมีเชื้อสายลาวโซ่งกระจัดกระจายอยู่ตามที่ต่าง ๆ ดังกล่าว

ผู้บอกภาษาลาวครั้ง เล่าว่า บรรพบุรุษอพยพมาจากหลวงพระบางแล้วมาอยู่แถบราชบุรี สุพรรณบุรี และนครปฐม และเรียกภาษาที่ใช้พูดในชีวิตประจำวันว่า ภาษาลาวครั้ง หรือลาวซั้ง (ซึ่งหมายถึง ครั้ง ที่ใช้ฝึกตรา แต่เนื่องจากในภาษานี้ไม่มีพยัญชนะควบกล้ำ จึงออกเสียง ครั้ง เป็น คั้ง)

ส่วนผู้บอกภาษาลาวใต้และลาวเวียง เล่าว่า บรรพบุรุษอพยพมาจากเวียงจันทน์ และเคยอยู่ในเขตจังหวัดราชบุรี ก่อนจะอพยพมาตั้งหลักแหล่งในจังหวัดนครปฐม

จากการสำรวจเพื่อดูการกระจายของลาวกลุ่มต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัยในเขตอำเภอเมืองนครปฐม (ดูหน้า 17) และอำเภออื่น ๆ (ดูภาคผนวก ค.) พบว่า ยังมีคนไทยเชื้อสายลาวกลุ่มต่าง ๆ อยู่จำนวนไม่น้อย และคนไทยเชื้อสายลาวเหล่านี้ ส่วนใหญ่จะใช้ภาษาลาวเป็นปกติในชีวิตประจำวัน นอกจากรุ่นลูกหลานที่ยังศึกษาเล่าเรียนอยู่เท่านั้น ที่ใช้ทั้งภาษาไทยและภาษาลาว โดยใช้ภาษาไทยในโรงเรียน และการติดต่อกับบุคคลอื่น ๆ ซึ่งไม่ได้พูดภาษาลาว แต่ภายในครอบครัวหรือหมู่บ้าน จะใช้ภาษาลาวเป็นส่วนมาก

⁵ สิริ พึ่งเดช, ประวัติ - ลัทธิผู้ใดซ่งคำ. โดย สุลี (นามแฝง). (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2519), หน้า 49.

ภาพที่ 2. แผนที่แสดงการกระจายของลาวกลุ่มต่าง ๆ ในเขตอำเภอเมืองนครปฐม

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาริวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยภาษาถิ่นในประเทศไทย และภาษาไทถิ่นอื่น ๆ ในตระกูลไท ที่มีผู้วิจัยไว้แล้วทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ดังนี้

ฟง ไกว ลี (Fang Kuei Li) ได้ศึกษาภาษาไทถิ่นต่าง ๆ 20 ถิ่น และแบ่งออกเป็น 3 สาย คือ สายตะวันตกเฉียงใต้ สายกลาง และสายเหนือ โดยใช้คำศัพท์และวิธีสังเกตการของเสียงเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง¹ และต่อมาได้เลือกภาษาไทถิ่นจากสายต่าง ๆ สายละหนึ่งภาษา มาศึกษาทางด้านเชิงประวัติและเปรียบเทียบ เพื่อสร้างระบบเสียงภาษาไทดั้งเดิม (Proto-Tai) ขึ้น โดยเลือกภาษาไทย (Siamese) จากสายตะวันตกเฉียงใต้ ภาษาลุงเซ่า (Lung-chow) จากสายกลาง และภาษาโปอ้าย (Po-ai) จากสายเหนือ² มาศึกษา

เจ. มาร์วิน บราวน์ (J. Marvin Brown)³ ได้ศึกษาภาษาย่อย 60 ถิ่น (sixty dialects or varieties or samples) โดยเปรียบเทียบภาษาเหล่านั้นเพื่อเป็นแนวทางให้ทราบถึงลักษณะของภาษาไทโบราณ (Ancient Thai) และทำให้ทราบว่าภาษาแต่ละถิ่นมีความสัมพันธ์กันอย่างไร โดยดูจากประวัติการพัฒนาของภาษาย่อยเหล่านี้ บราวน์ได้จัดภาษาย่อย 60 ถิ่น นี้ อยู่ในภาษาไทถิ่น 7 ถิ่นด้วยกัน และภาษาไทถิ่นทั้งหมดนี้อยู่ในสายตะวันตกเฉียงใต้ที่ ฟง ไกว ลี แบ่งไว้ทั้งสิ้น ได้แก่

¹ Fang Kuei Li. "Classification by Vocabulary: Tai Dialects," pp.15-21.

² Fang Kuei Li, A Handbook of Comparative Tai. (Hawaii: The University Press of Hawaii, 1977).

³ J. Marvin Brown, From Ancient Thai to Modern Dialects. (Bangkok: Social Science Association Press of Thailand, 1965).

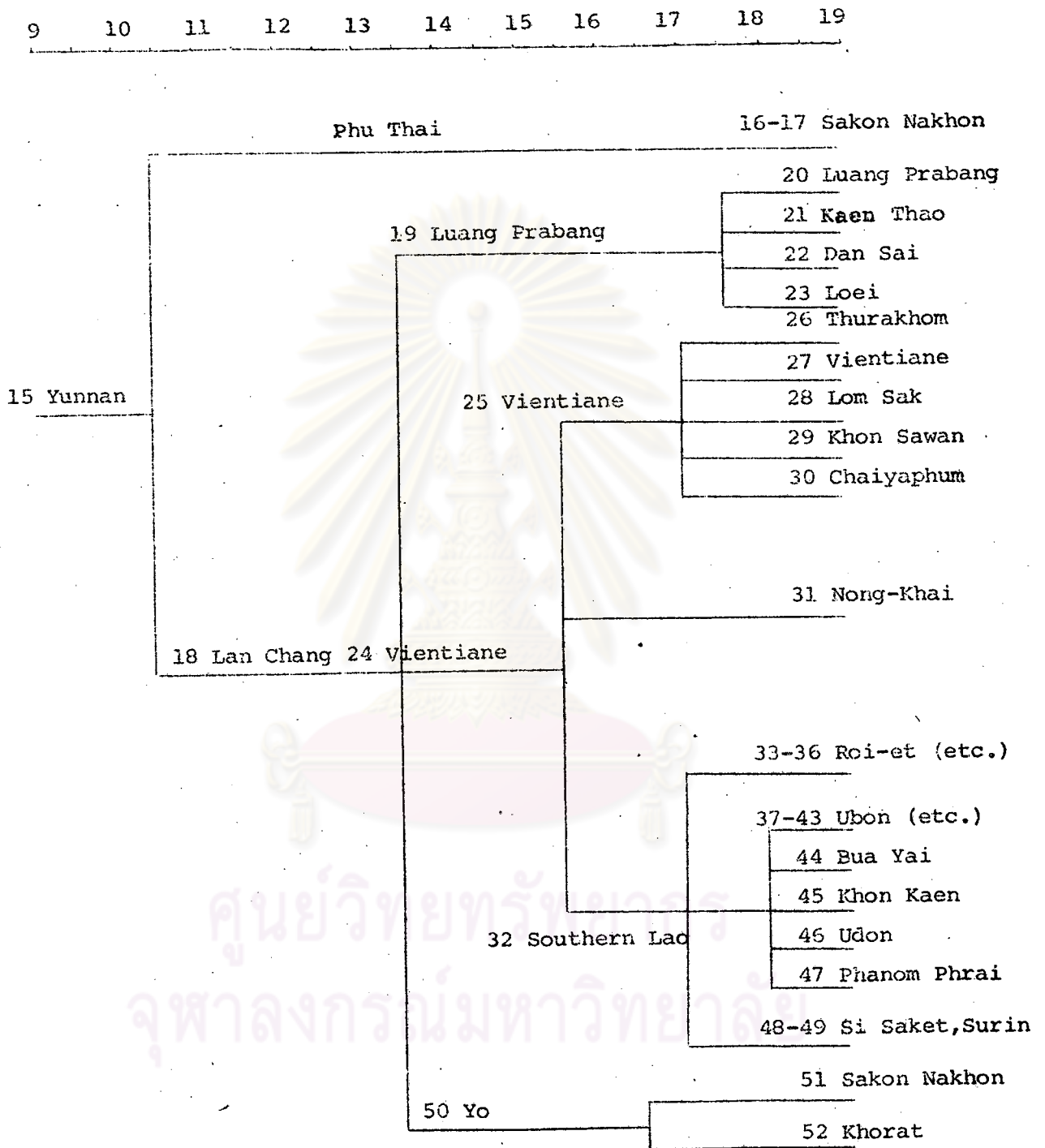
1. ภาษาชาน (Shan)
2. ภาษาไทยเหนือ (Northern Thai)
3. ภาษาพวน (Phuan)
4. ภาษาไทยกลาง (Central Thai)
5. ภาษาผู้ไทย (Phu Thai)
6. ภาษาลาว (Lao)
7. ภาษาไทยใต้ (Southern Thai)

สำหรับกลุ่มที่ 6 ภาษาลาว เขาได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มหลวงพระบาง (Luang Prabang group) กลุ่มเวียงจันทน์ (Vientiane group) และ ย้อ (Yo)

ผลจากการศึกษาเปรียบเทียบ บรรานันได้เขียนแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ และภาษาย่อย ดังแผนภูมิส่วนหนึ่งเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ที่คัดมาลงไว้ดังนี้¹ (ดูหน้า 20)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ J. Marvin Brown, From Ancient Thai to Modern Dialects, p.179.

ภาพที่ 3. แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของภาษาไทถิ่นต่าง ๆ
 (คัดจาก บรรานันท์ หน้า 68 และ 179)

วิลาวรรณ ขนิษฐานันท์¹ ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของภาษาไทย ที่มีต่อภาษาถิ่นลาว 5 ภาษา ได้แก่ ลาวพวน ลาวยวน ลาวเวียง ลาวเงี้ยว และลาว - ลาว โดยอธิบายถึงระบบเสียงของภาษาถิ่นดังกล่าว ที่ใช้พูดในจังหวัดลพบุรี สระบุรี และสิงห์บุรี และแสดงให้เห็นถึงธรรมชาติ และขอบเขตของภาษาไทยที่มีอิทธิพลต่อภาษาถิ่นเหล่านี้ ซึ่งเป็นการศึกษาภาษาที่อยู่ใกล้ชิดกัน ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ผู้บอกภาษาแต่ละภาษา 10 คน มีอายุแตกต่างกันไปตั้งแต่ 20 ปีเศษ ถึง 70 ปีเศษ ผลจากการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับระบบเสียงในภาษาพบว่า ทุกภาษามีเสียงพยัญชนะ 20 เสียง และมีลักษณะทางสัทศาสตร์ คล้ายคลึงกัน ได้แก่ b, p, ph, d, t, th, k, kh, ʔ, c, ɲ, n, ɲ, ŋ, f, θ, h, l, w และ y ส่วนพยัญชนะควบกล้ำไม่แน่นอน ผู้ใช้ภาษาบางคนมีพยัญชนะควบกล้ำ kw และ khw บางคนไม่มีเลย และบางคนมีบ้าง ไม่มีบ้าง ผู้วิจัยพบว่า พยัญชนะควบกล้ำ kw และ khw มีในภาษาลาวยวน และลาวเวียงเท่านั้น และพยัญชนะควบกล้ำนี้จะเกิดเฉพาะหน้าสระ aa

ลักษณะโครงสร้างของพยางค์ในภาษาลาวยวนและลาวเวียงเป็นแบบ C1(C2)V(C3)² และมีเสียงวรรณยุกต์กำกับ ส่วนลักษณะโครงสร้างของพยางค์ในภาษาลาวพวน ลาวเงี้ยว และลาว - ลาว เป็นแบบ C1V(C2) และมีเสียงวรรณยุกต์กำกับ เสียงสระเดี่ยวในทั้ง 5 ภาษา มี 18 เสียง เท่ากัน ได้แก่ i, ii, e, ee, ε, εε, f, ff, o, oo, a, aa, u, uu, o, oo, v และ vv ส่วนสระประสมในภาษาลาวยวน ลาวเวียง และลาวพวน มี 3 เสียง คือ ia, fa และ ua แต่ในภาษาลาวเงี้ยว และลาว - ลาว มีเพียง 2 เสียง คือ ia และ ua คำที่มีเสียงสระ fa ในภาษาลาวยวน ลาวเวียง และลาวพวน จะเป็นเสียงสระ ia ในภาษา

¹Wilaiwan Wichienrot Khanittanan, "The Influence of Siamese on Five Lao Dialects" (Unpublished Ph.D. dissertation, University of Michigan, 1973).

²C หมายถึง พยัญชนะ และ V หมายถึง สระ

ลาวเงี้ยวและลาว - ลาว

ในเรื่องเสียงวรรณยุกต์ ผู้วิจัยพบว่า เสียงวรรณยุกต์เป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นความแตกต่างของภาษาถิ่นต่าง ๆ เพราะความแตกต่างในเรื่องเสียงวรรณยุกต์นี้เองที่ทำให้เกิดภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ เป็นจำนวนมากในตระกูลภาษาไทย เสียงวรรณยุกต์ในภาษาลาวเวียงมี 6 เสียง คือ 1. สูง - ตก 2. กลาง - ระดับ 3. กลาง - ตก 4. สูง - ระดับ 5. ต่ำ - ตก และ 6. ต่ำ - ระดับ เสียงวรรณยุกต์ในภาษาลาววน มี 6 เสียง คือ 1. ต่ำ - ขึ้น 2. กลาง - ระดับ 3. ต่ำ - ระดับ 4. กลาง - ตก 5. สูง - ตก และ 6. สูง - ระดับ เสียงวรรณยุกต์ในภาษาลาวพวน มี 6 เสียง คือ 1. ต่ำ - ขึ้น 2. กลาง - ระดับ 3. ต่ำ - ระดับ 4. สูง - ตก 5. สูง - ระดับ และ 6. กลาง - ตก เสียงวรรณยุกต์ในภาษาลาว - ลาว มี 6 เสียง คือ 1. ต่ำ - ขึ้น 2. ต่ำ - ระดับ 3. สูง - ระดับ 4. ต่ำ - ตก 5. กลาง - ระดับ และ 6. กลาง - ตก เสียงวรรณยุกต์ในภาษาลาวเงี้ยว มี 6 เสียง คือ 1. สูง - ตก - ขึ้น 2. กลาง - ระดับ 3. ต่ำ - ระดับ 4. สูง - ระดับ 5. สูง - ขึ้น และ 6. สูง - ตก

ในส่วนที่เกี่ยวกับอิทธิพลของภาษาไทย ที่มีต่อภาษาถิ่นลาวเหล่านี้ ผู้วิจัยได้แยกเป็นอิทธิพลทางด้านเสียง (phonological influences) อิทธิพลทางด้านหน่วยคำ (morphological influences) การยืมคำศัพท์ (lexical borrowing) และความแตกต่างในเรื่องคำศัพท์ (lexical differences)

งานวิจัยอีกชิ้นหนึ่งของวิไลวรรณ ขนิษฐานันท์¹ คือ การศึกษาเรื่องภาษาถิ่นผู้ไทยซึ่งเป็นภาษาที่ชาวผู้ไทยในจังหวัดนครพนม สกลนคร และกาฬสินธุ์ ใช้พูด พบว่าภาษาถิ่นผู้ไทยมีหน่วยเสียงพยัญชนะ 24 หน่วยเสียง คือ p, ph, b, t, th, d, k, kh, ʔ, tɕ, f, s, h, v, m, n, ñ, ŋ, s^w, k^w, kh^w, y และ l เสียงดังกล่าวนี้เป็นพยัญชนะต้น ไท่ทุกเสียง แต่เป็นพยัญชนะท้ายได้เพียง 7 เสียง คือ

¹วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์, ภาษาถิ่นผู้ไทย. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520), 109 หน้า.

-p, -t, -k, -ʔ, -m, -n และ -ŋ สำหรับเสียง [-k] โดยทั่วไปแล้วไม่
เกิดตามหลังสระยาว เมื่อใดเสียงที่อยู่หน้าเป็นสระยาว [-k] ก็จะเปลี่ยนไปเป็นเสียง
[-ʔ] และสระก็จะมีเสียงสั้น เช่น [faʔ³] "ฝาก", [paʔ³] "ปาก"
ส่วนเสียงพยัญชนะควบกล้ำในภาษาไทยไม่มีเลย

เสียงสระในภาษาไทยที่เป็นสระเดี่ยวมี 18 เสียง คือ i, ii, e, ee,
ɛ, ɛɛ, ɯ, ɯɯ, ɤ, ɤɤ, a, aa, u, uu, o, oo, ɔ, และ ɔɔ เสียงสระประสม
[ia], [iə] และ [ua] ไม่มี และคำที่ใช้สระเหล่านี้ในภาษาไทยถิ่นอื่น ๆ จะกลายเป็น
เป็นสระ [ee], [ɤɤ] และ [oo] แทนตามลำดับ ส่วนสระประสมอื่น ๆ จะมี
[-u] หรือ [-i] เกิดในตำแหน่งที่สองต่อจากสระตัวแรก โดย [-u] ประสม
ได้กับสระ [i], [ee], [ɛɛ] และ [aa] ส่วน [-i] ประสมได้กับสระ [u],
[oo], [ɔ, ɔ:], [ɤɤ] และ [a, aa]

เสียงวรรณยุกต์ในภาษาถิ่นผู้ไทย มี 5 เสียง คือ 1. เสียงต่ำเลื่อนขึ้นสูง
2. เสียงสูงตกลงต่ำ 3. เสียงกลางตกลงต่ำ 4. เสียงกลางเลื่อนขึ้นสูง และ 5.
เสียงสูง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาชนิดของคำ หน้าที่ของคำ การเรียงคำเข้าประโยค
และอิทธิพลของภาษาไทยกลาง และภาษาลาวพื้นเมืองที่มีต่อภาษาถิ่นผู้ไทยด้วย

วิลเลียม เจ. เกดเนย์ (William J. Gedney)¹ ได้ศึกษาเปรียบเทียบ
ภาษาไทยขาว ไทดำ และไทแดง กับภาษาสยาม (ไทยกรุงเทพฯ) โดยเปรียบเทียบลักษณะ
ของเสียงวรรณยุกต์ พยัญชนะ และสระในแต่ละภาษา และแสดงให้เห็นลักษณะที่แตกต่าง
กันในคำโดยอาศัยเสียงปฏิภาค (Sound correspondences)

สำหรับภาษาไทดำ ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ เกดเนย์ได้วิจัยภาษาไทดำแถบ
เมืองซอนลา (Son La) ในเวียดนามเหนือ พบว่าเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทดำ มี
6 เสียง คือ 1. วรรณยุกต์ระดับ (ต่ำกว่าระดับกลางเล็กน้อย) 2. สูง - ขึ้น

¹William J. Gedney, "A Comparative Sketch of White, Black, and Red Tai," Social Science Review, Special Number (December 1964): 1-47.

3. ต่ำ - ตก 4. สูง - ระดับ 5. วรณยุกต์ระดับ (สูงกว่าระดับกลางเล็กน้อย)
และ 6. วรณยุกต์ตก และมีเสียงหยุดที่เส้นเสียง (glottalized)

เสียงพยัญชนะในภาษาไทยดำมี 19 เสียง คือ p, b, t, th, d, k, kh,
ʔ, c, m, n, ñ, ŋ, f, s, h, v, l และ j และเสียงพยัญชนะควบกล้ำ
มี 3 เสียง คือ kw, khw และ ŋw

ส่วนเสียงสระในภาษาไทยดำ มี 9 เสียง เหมือนภาษาไทยกรุงเทพฯ เพียง
แต่สระในภาษาไทยดำมีความแตกต่างในเรื่องความสั้น - ยาว เพียงเสียงเดี่ยว คือ
a และ aa ที่เหลือออกเสียงเหมือนสระเดี่ยวยาวในภาษาไทยกรุงเทพฯ สำหรับเสียง
สระประสมในภาษาไทยดำมี 3 เสียง คือ ia, fa และ ua

อนึ่ง ในการวิเคราะห์สระประสมที่นักภาษาศาสตร์บางคนวิเคราะห์ให้เป็น
สระเดี่ยวตามด้วยพยัญชนะท้าย (ดูรายละเอียดในเชิงอรรถ หน้า 38) หรือสระประสม
สองเสียงซึ่งมีสระ [-u] หรือ [-i] เป็นสระตัวที่สอง กรณี วิเคราะห์ให้
เป็นสระเดี่ยว หรือสระประสม ตามด้วยพยัญชนะท้าย w, y และ y¹.

เจย์และโดโรธี ฟิปปีงเจอร์ (Jay and Dorothy Fippinger)²

ได้ศึกษาเปรียบเทียบภาษาไทยดำกับไทขาวในเมืองตุงเกีย (Tung Nghia) ไซ่ง่อน
(Saigon) และนาตรัง (Nhatrang) ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของเวียดนาม พบว่ามีหน่วยเสียง
พยัญชนะ 23 หน่วยเสียง ในภาษาไทยดำ คือ p, b, t, th, d, k, kw, ʔ, c, f,
s, x, xw, h, m, n, ñ, ŋ, ŋw, v, w, l และ y เสียงพยัญชนะเหล่านี้เป็น
พยัญชนะต้นได้ 22 เสียง (ยกเว้น - ซึ่ง เป็นพยัญชนะท้ายได้อย่างเดียว) และเป็นพยัญชนะ
ท้ายได้ 9 เสียง คือ -p, -t, -k, -ʔ, -m, -n, -ŋ, -w และ -y

¹ ay ของกรณี = aw ที่ใช้ในรียานัพอนนี้

² Jay and Dorothy Fippinger, "Black Tai Phonemes, with
Reference to White Tai, Anthropological Linguistics 12.3
(1970): 83-97.

เสียงสระในภาษาไทยคำ พบปึงเจอร์พบว่า มี 12 เสียง คือ i, e, ε, ī, o, a [a,aa], u, o, u, io, īo และ uo เสียง [a] และ [aa] ถือว่าเป็นเสียงย่อยของหน่วยเสียง a ส่วนเสียงวรรณยุกต์ มี 6 เสียง ดังนี้

1. เสียงกึ่งต่ำ - ระดับ 2. เสียงสูง - ขึ้น 3. เสียงต่ำ - ระดับ หรือต่ำ - ตก
4. เสียงสูง - ระดับ 5. เสียงกึ่งสูง - ระดับ และ 6. เสียงกลาง - ตก

ชาคริต อนันทรารัน¹ ได้ศึกษาระบบหน่วยเสียงในภาษาไทยคำหมู่บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทยคำหมู่บ้านนาป่าหนาด มี 19 หน่วยเสียง คือ p, ph, b, t, th, k, kh, ʔ, c, f, s, h, m, n, ŋ, ŋ, l, w และ y เสียงพยัญชนะ 19 เสียง นี้ เป็นพยัญชนะต้นได้ทุกเสียง แต่เป็นพยัญชนะท้ายได้ 9 เสียง คือ -p, -t, -k, -ʔ, -m, -n, -ŋ, -w และ -y และมีหน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำ 1 หน่วยเสียง คือ kw ซึ่งมี 2 เสียงย่อย คือ [kw] และ [khw] ซึ่งเกิดในลักษณะแปรอิสระ

หน่วยเสียงสระในภาษาไทยคำหมู่บ้านนาป่าหนาดมี 18 หน่วยเสียง เช่นเดียวกับในภาษาไทยกรุงเทพฯ และมีสระประสม 7 เสียง คือ ia, i:a, īa, ī:a, ua, u:a และ o:ī

ส่วนหน่วยเสียงวรรณยุกต์มี 5 หน่วยเสียง คือ 1. ต่ำ - ขึ้น - ตก (242)
 2. สูง - ขึ้น (45) หรือสูง - ระดับ (44) 3. ต่ำ - ลื่อนลง (21)
 4. สูง - ขึ้น - ตก (453) หรือสูง - ตก (43) 5. กลาง - ลื่อนลง (31)
 นอกจากนี้ ชาคริตยังได้ศึกษาลักษณะโครงสร้างของพยางค์ และศึกษาเปรียบเทียบคำและความหมายของภาษาไทยคำ กับภาษาไทยกรุงเทพฯ อีกด้วย

นอกจากงานวิจัยดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยยังได้ศึกษางานวิจัยอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมากพอสมควร เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

¹ชาคริต อนันทรารัน, "ระบบหน่วยเสียงในภาษาไทยคำหมู่บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย", 138 หน้า

ระบบเสียงภาษาไทย¹

หน่วยเสียงภาษาอุบลฯ เชียงใหม่ และสงขลา เทียบกับภาษากรุงเทพฯ²

การศึกษาเปรียบเทียบเสียงของคำในภาษาพวนกับภาษาไทยมาตรฐาน³

ลักษณะภาษาไทยใหญ่: เทียบกับภาษาไทยกรุงเทพฯ⁴

ภาษาแสก⁵

¹ กาญจนา นาคสกุล, ระบบเสียงภาษาไทย. (คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520).

² ช่อนกลิ่น พิเศษสกุลกิจ, หน่วยเสียงภาษาอุบลฯ เชียงใหม่ และสงขลา เทียบกับภาษากรุงเทพฯ. (กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2517).

³ หัสนัย อารมณัฐช, "การศึกษาเปรียบเทียบเสียงของคำในภาษาพวนกับภาษาไทยมาตรฐาน." (ปริญญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521) :

⁴ บรรจบ พันธุเมธา, "ลักษณะภาษาไทยใหญ่ เทียบกับภาษาไทยกรุงเทพฯ," สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับพิเศษ (ธันวาคม 2507) : 146-184;

⁵ วิไลวรรณ ชนิษฐานันท์, ภาษาแสก. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2519)